**Svájc** Jura régiója évszázadokon keresztül **az óragyártás központja volt. E mellett mára az orvostechnika, a repüléstechnika és az űripar ugyancsak fontos szerepet kap**tak a térség gazdaságában. Például az 1976-ban alapított PX Group óraszíjakhoz gyártott üreges, precíziós fémalkatrészeket. A vállalat később az orvos- és fogászati technika felé is nyitott. A PX Group termékszerkezete, ahogy az egész térség gazdasági szerkezete nem véletlenszerű irányba változott. A vállalat számára **új iparágakba való belépést a már megszerzett képességei tették lehetővé**: speciális szerszámok fejlesztése, tapasztalat a miniatürizálásban és precíziós fémmegmunkálásban, alapos minőség-ellenőrzési gyakorlat.

A **Németh László Gimnázium, Általános Iskola** falai között köszönthettük az **MTA Alumni program keretében Dr. Elekes Zoltán**t, az ELTE KRTK ANETI Lab (https://anetilab.org/) és a svédországi Umeå University (https://rec-group.se/) kutatóját. 2026. november 16-án Zoltán földrajzórán tartott. **A gazdaság, mint Scrabble-játék** című vendégelőadásában amellett érvelt, hogy a fenti példa nem véletlen egybeesés, hanem a helyi gazdaságok szerkezetváltozásának szabályszerűsége.

*„A gazdasági fejlődést egy Scrabble-játékként képzelhetjük el. A játékban betűkből rakunk ki szavakat, a gazdaságban pedig különböző képességek kombinációjával állítunk elő termékeket*". *„A „betűk" lehetnek például szakértelmek, technológiák, intézmények, infrastruktúra vagy beszállítói kapcsolatok. Ahogy néhány betűből csak korlátozott számú szót tudunk kirakni, úgy egy szűkebb képességbázissal rendelkező térség is kevesebb termék előállítására képes. Újabb képességek megszerzésével azonban egyre több és összetettebb gazdasági tevékenység válhat elérhetővé*". A Scrabble-metaforából körvonalazódó elképzelést adatok segítségével meg is tudjuk vizsgálni.

Egyrészt, nem minden térség rendelkezik a képességek teljes halmazával. Jellemző például, hogy egy-egy térség a gazdasági tevékenységek egy szűk körére specializálódik – azokra, amelyekben a meglévő képességbázisa versenyelőnyt biztosít. Magyarországi vagy éppen svédországi adatokból például megfigyelhetjük, hogy a gazdasági tevékenységek nem egyenletesen oszlanak el a térben: egyes városok és térségek sokféle gazdasági tevékenységben mutatnak specializációt, míg mások jóval kevesebben.

Másrészt, nagy adatbázisok segítségével arra is következtetni tudunk, hogy mely tevékenységek igényelnek hasonló képességeket. Ha például két foglalkozás között a vártnál több munkavállaló vált munkahelyet, az arra utal, hogy a szükséges szaktudás részben átfed. Az ilyen kapcsolatok hálózatok formájában is ábrázolhatók.

Végül, a **kutatások egyik fontos tanulsága, hogy egy térségben nagyobb eséllyel jelennek meg olyan új gazdasági tevékenységek, amelyek kapcsolódnak a már meglévőkhöz**. **A gazdasági fejlődés tehát nem véletlenszerű: a korábban megszerzett képességek befolyásolják, milyen új lehetőségek nyílhatnak meg.** Ez azt is jelenti, hogy ezzel az eszköztárral segíthetünk a helyi gazdaságfejlesztés döntéshozóinak ígéretes új gazdasági tevékenységeket azonosítani.

Végső soron tehát a svájci óragyártás ugyanannak a visszatérő mintázatnak egy újabb példája, amely szerint új helyi gazdasági specializációk nőhetnek ki a régiek alapjain.

Ezúton is hálásan köszönjük az előadónak Dr. Elekes Zoltánnak az előadás megtartását és a program létrejöttét lehetővé tevő közreműködést az MTA Alumni Program számára!